

Lutherse Gemeente Zwolle

Schrijven t.b.v. zondag 15 maart 2020

Vanwege de opmars van het Coronavirus zijn er verregaande maatregelen getroffen in Nederland en op heel de wereld, om dat virus in te dammen. Op donderdag 12 maart is besloten om alle kerkdiensten af te gelasten tot 1 april. Ook de kerkenraad van de Lutherse Kerk heeft die beslissing genomen. Het is een ingrijpende beslissing en achteraf kunnen we pas zeggen of het noodzakelijk is geweest. Maar met de kennis van nu is het een verstandige beslissing.

Dat is ingrijpend voor iedereen. Ouderen zijn geïsoleerd thuis. Mensen met een zwakke gezondheid moeten goed oppassen. Het openbare leven ligt zo goed als stil. Mensen werken vanuit huis. En voor kerken dus ook geen gezamenlijke kerkdiensten.

De Lutherse Kerk heeft al twee maanden zwerven achter de rug, omdat de verbouw van het gemeentecentrum plaatsvond. Zondag 15 maart zouden we voor het eerst weer onder 'eigen' dak vieren. En dat gaat nu niet door. Dat is een teleurstelling voor velen. En het is ook jammer voor allen die aan het gemeentecentrum gewerkt hebben, en hard hebben schoongemaakt. Want zij werkten naar komende zondag toe, en nu is de viering afgelast. Dat is wel even aanpassen, zinnen verzetten. En ook verdriet ervaren dat ons kerkelijk thuis nu net betreden kan worden.

Om toch in verbondenheid samen te vieren sturen we u hier een morgengebed toe voor een klein thuisviermoment. Hier staat als het ware een orde van dienst is. Klein, uit te voeren rondom een maaltijd. Alleen, of met meer mensen. Of misschien ook wel op zondagmorgen om 10.00 uur als we anders bij elkaar zouden zijn in de kerk.

Daarnaast is er een bijlage in de mail met een blad voor een gesprek met kinderen.

En naast dit vieren kunt u ook op andere manieren met elkaar contact zoeken: kaarten schrijven, bellen, mailen, appen. Allemaal belangrijke dingen om te laten weten dat we samen deze tijd doorkomen.

Ook kunt u vieringen volgen bij de EO – de scriba van de PKN zal daar om 9.30 uur een viering verzorgen op zondag 15 maart. RTV-Oost zendt zondag om 10.00 uur een kerkdienst uit van de protestantse gemeente Heino, waar de voorzitter van de classis, ds. Hans van Solkema voorgaat. Ook die viering kunt u volgen. En op ZDF, de Duitse zender, zijn met regelmaat uitzendingen van Lutherse Vieringen te volgen.

Naast het afgelasten van de vieringen op zondag 15, 22 en 29 maart zijn ook alle andere activiteiten zo goed als afgezegd. Op deze manier hopen we, door zo min mogelijk contact momenten te organiseren, de maatschappij te helpen het virus in te dammen.

Ingrijpend om de maatschappij zo te zien veranderen. Maar het is ook bemoedigend om te zien hoeveel mensen meehelpen aan het algemeen belang. En het is zeker in het vertrouwen dat we als mensen met elkaar sterk genoeg zijn om een virus aan te kunnen.

Mocht er iets zijn waarmee u geholpen moet worden, aarzelt u dan niet contact op te nemen met iemand anders van de kerk. En dat kan altijd ook de predikant zijn: margojonker@kpnplanet.nl, 0384525408.

Mocht u online nog een mooie waardevolle vorm van verdieping willen toe-eigenen, dan kunt u de site www.ignatiaansbidden.org raadplegen. Rick Timmersmans heeft daarover geschreven in de Flambouw van maart 2020.

En volgt u ook onze eigen site: www.elkz.nl. Nieuwe ontwikkelingen zullen ook daarop aangekondigd worden.

Van harte wensen wij u toe dat u zich deze paar weken zich kunt richten op bezinning en op ingetogen wijze van leven. Per slot van rekening is het veertigdagentijd. Het coronavirus dwingt ons bijna tot een vastentijd. Zo kan het ook een heel klein beetje positief geduid worden.

Vrede en alle goeds,

Ds. Margo Jonker

Klein thuisviermoment

Zie daarvoor ook: liedboek 190b

- Ontsteken van een kaars.

- Stilte

- Openingstekst

Die de morgen ontbood, en het licht hebt geroepen:
zegen ons ook met uw licht.

- Psalm 25 a 'Mijn ogen zijn gevestigd' (Lezen of zingen uit het liedboek)

Mijn ogen zijn gevestigd
op God, of Hij mij redt.
Mijn hart, hoezeer onrustig,

heb ik op Hem gezet.
Kan ik de nacht verduren,
Waarin Gij verre zijt?
Gij zult mijn voeten sturen
In 't duister van de tijd.

Maar wees mij dan genadig
En richt mijn leven op,
Dat ik opnieuw gestadig
Kan gaan in 's levensloop.
Mijn hart, hoezeer onrustig,
Heb ik op U gezet,
Mijn ogen zijn gevestigd
Op U, tot Gij mij redt.

- Gebed

O God, hier zit ik thuis,
Alleen – of juist met twee, of meer.
Alles is anders. Bij mij. In de stad en in het dorp. In het land en in de wereld.
En toch is uw licht opgegaan over mijn leven
En richt ik mij nu op u.
Hier zit ik en bid tot u:
Dat u nabij bent,
Dat u mij kent,
Dat uw de zwaarte kent van deze tijd,
Het verraderlijke van virussen,
En het moeilijke in het leven van mij,
En in het leven van anderen.
Dat ik mij kan toevertrouwen aan uw nabijheid.
En dat ik mij verbonden weet met zoveel anderen
Die net als ik een weg door het leven zoeken,
En toeleven naar uw licht.

Wees hier aanwezig, o God,
In Christus' naam

- Lezing Exodus 5 -6,9

Hier wordt een lange verhalende lezing uit het boek Exodus voorgesteld. In de 40-dagentijd lezen we uit Exodus en volgen we het volk Israël in hun belevenissen op weg naar de uittocht en tijdens de uittocht. Mozes en Aaron, twee broers, leiden het volk en spreken tot de farao – in Gods. En ten behoeve van het volk.

U kunt die lezing uit Exodus hardop lezen. Een lange lezing. Maar het is een doorlopend verhaal. En vraagt u zich tijdens die lezing maar af: wat is een vers, een zin, een zinsdeel dat u op dit moment aanspreekt. En denk daar eens verder over na.

Voor kinderen (maar misschien niet alleen voor hen) heb ik deze lezing in de vertaling van 'Bijbel in gewone taal' toegevoegd.

Ter overweging kunt u de meditatie lezen, die aan het einde van het document staat opgenomen. Of u kunt nadenken over de vragen:

- *Wat is mijn draagkracht?*
- *Wat is de zwaarte die mijn leven tekent?*
- *Wat is het moeilijke van deze tijd met virus. En wat zijn de mogelijkheden die tijd kan bieden.*
- *Wat betekent God – die zich laat kennen 'Ik ben die ik zal zijn' voor u in deze tijd?*

- Lied 918 'Stem die de stenen breekt (lezen of zingen)

Stem die de stenen breekt,
Tijding in duistere nacht,
Stem die in stilte spreekt:
Ik ben nabij, wees niet bang.

Sprak al voor nacht en dag,
Voordat ik woorden sprak,
Stem die de schepping draagt:
Ik ben nabij, wees niet bang.

Rondom mij in verdriet,
Dichtbij waar ik ook ben,
Angst ondermijn mij niet:

Ik ben het – dat is jouw stem.

Mocht ik de leegte zien,
Dan delen wij ook die.
Ik zie en hoor je niet
En ben niet bang: Jij bent hier.

- Gebeden

O God, U die uw oog gericht houdt op mij hier. U die mijn zwaarte ziet, en mijn hoop. U die mijn lichtheid kent en u die met mijn wegen vertrouwd bent. U die mij hier doet zitten, verbonden met anderen die zich ook richten op u – U danken ik voor mijn leven, voor deze dag, voor uw nabijheid.

U bid ik voor mij zelf. Dat ik de kracht krijg om mijn leven vorm te geven. Dat ik niet in angst verzeild raak, ook niet door het coronavirus. Dat ik mensen om mij heen weet, die mij kunnen helpen. O God, en als ik ziek ben, eenzaam, als ik verdriet ken, zorgen, als rouw – omring mij dan met uw liefde.

U bid ik voor anderen. Voor vrienden en burens. Voor familie. Voor gemeenteleden. Voor mensen in de stad en het dorp. Voor mensen in Nederland en op heel de wereld. Dat mensen de moed hebben om hun leven te leven. En niet alleen zijn.

U bid ik voor mensen die rouwen – u kent de namen. U bid ik voor mensen die ziek zijn. U bid ik voor die angstig zijn, gespannen. Dat u hen draagt, o God.

U bid ik voor onze gemeente. Nu niet bijeen in de kerk. Na weken van zwerven gaat het zwerven door. Wees bij hen die daardoor verdriet ervaren, teleurstelling. En dat we elkaar gaande houden, elkaar willen kennen. En dat ik en anderen vertrouwen dat u ons draagt en dient op welke plek dan ook.

U bid ik voor de wijde wereld. Voor hen die vluchten, voor hen die leven in oorlogsgeweld. Dat zij hulp ontvangen, menselijkheid, vrede,

toekomst. En dat er mensen zijn en blijven, die willen helpen en zorgen en werken aan de vrede.

O God, neem ons, neem uw wereld in ogeschouw en leer ons allen U in ogeschouw te nemen, opdat niets ons kan afleiden de weg waar uw naam genoemd en geleefd wordt.

En verbonden met andere mensen bid ik hier

‘Onze Vader’

Zegenbede

Zegen ons behoed ons,
Doe lichten over ons uw aangezicht
En wees ons genadig.
Zegen ons en behoed ons,
Doe lichten over ons uw aangezicht
En geef ons vrede

Exodus 5 tot en met 6,9 in de ‘Bijbel in gewone taal’

⁵1Mozes en Aäron gingen naar de farao. Ze zeiden tegen hem: ‘De Heer, de God van Israël, heeft gezegd dat u de Israëlieten naar de woestijn moet laten gaan. Ze moeten daar een feest voor hem vieren.’ ²De farao zei: ‘Wie is die Heer? Waarom zou ik naar hem luisteren? Waarom zou ik de Israëlieten laten gaan? Ik ken de Heer niet, en ik laat de Israëlieten niet gaan!’

³Toen zeiden Mozes en Aäron: ‘De God van de Israëlieten heeft met ons gesproken. Geef ons alstublieft toestemming om de woestijn in te gaan! We willen zo ver gaan als we in drie dagen kunnen komen. Daar in de woestijn willen we offers brengen aan de Heer. Anders zal hij ons straffen met ziekte of oorlog.’

⁴⁻⁵Maar de farao zei: ‘Mozes en Aäron! Jullie willen zeker dat er niet gewerkt wordt! Er zijn heel veel Israëlieten aan het werk, en nu willen jullie dat ze daarmee stoppen. Nee, aan het werk allemaal!’

De Israëlieten moeten harder werken

⁶Diezelfde dag liet de farao de bewakers van de Israëlieten bij zich komen. Ook de Israëlieten die het werk moesten controleren, riep hij bij zich. Hij zei:

⁷Voortaan mogen jullie de mensen geen stro meer geven voor het maken van stenen. Ze moeten zelf maar stro zoeken. ⁸Maar ze moeten net zo veel stenen maken als anders, niet één steen minder! Ze zijn lui! Daarom roepen ze dat ze offers willen brengen aan hun God. ⁹Ze moeten gewoon harder werken. Dan hebben ze geen tijd meer om naar die onzin te luisteren.'

¹⁰De bewakers en de controleurs vertelden dat aan de Israëlieten. Ze zeiden: 'We mogen jullie geen stro meer geven van de farao. ¹¹Jullie moeten het zelf maar gaan zoeken. Maar toch moeten jullie net zo veel stenen maken als eerst.'

¹²De Israëlieten gingen in het hele land stro zoeken. ¹³De bewakers schreeuwden intussen: 'Doorwerken! Net zo veel stenen als vroeger!' ¹⁴En de bewakers sloegen de Israëlitische controleurs die ze zelf in dienst genomen hadden. Want er werden minder stenen gemaakt dan vroeger.

De farao luistert niet

¹⁵De Israëlitische controleurs gingen klagen bij de farao. Ze zeiden: 'Waarom behandelt u ons zo?' ¹⁶We worden geslagen omdat we niet genoeg stenen maken. Maar dat is de schuld van uw bewakers. Want zij geven ons geen stro meer!' ¹⁷Maar de farao zei: 'Jullie zijn lui! Jullie zijn te lui om te werken. Daarom willen jullie offers gaan brengen aan jullie God. ¹⁸Vooruit, aan het werk! Stro krijgen jullie niet. Maar jullie moeten net zo veel stenen maken als vroeger.'

¹⁹Toen begrepen de controleurs hoe moeilijk de situatie was. Want de farao had nu zelf gezegd dat ze net zo veel stenen moesten maken als vroeger.

²⁰Toen ze terugkwamen van de farao, stonden Mozes en Aäron op hen te wachten. ²¹De controleurs riepen: 'Het is jullie schuld dat de farao en zijn bewakers zo'n hekel aan ons hebben. Het is jullie schuld dat ze ons zo slecht behandelen. We hopen dat de Heer jullie daarvoor straft!'

God stuurt Mozes en Aäron opnieuw

Mozes klaagt tegen God

²²Mozes vroeg aan de Heer: 'Heer, waarom behandelt u dit volk zo slecht? Waarom hebt u mij hierheen gestuurd?' ²³Ik heb namens u met de farao gesproken. Maar daardoor is alles nog erger geworden. U hebt uw volk helemaal niet gered!'

6¹Maar de Heer zei tegen Mozes: ‘Nu zul je zien wat ik met de farao ga doen. Ik zal hem dwingen om mijn volk te laten gaan. Hij zal de Israëlieten zelfs uit zijn land wegjagen.’

God zal de Israëlieten bevrijden

²God zei ook tegen Mozes: ‘Ik ben de Heer. ³Ik heb aan Abraham, Izaak en Jakob laten zien dat ik de machtige God ben. Maar ik heb hun niet gezegd dat mijn naam is ‘Ik ben er altijd’. ⁴Ik heb hun het land Kanaän beloofd, het land waar ze als vreemdelingen gewoond hebben. ⁵Nu denk ik weer aan die belofte. Want ik heb de Israëlieten gehoord. Ik hoorde ze klagen omdat ze als slaven moeten werken voor de Egyptenaren.

⁶Ik, de Heer, zal de Israëlieten bevrijden van het zware werk in Egypte. Ik zal hen bevrijden uit de slavernij. Ik zal laten zien hoe machtig ik ben. Ik zal de Israëlieten redden, maar de Egyptenaren zal ik streng straffen. ⁷De Israëlieten zullen mijn volk zijn, en ik zal hun God zijn. Dan zullen ze begrijpen dat ik, de Heer, hun God ben. En dat ik hen bevrijd heb van het zware werk in Egypte. ⁸Ik breng hen naar het land dat ik beloofd heb aan Abraham, Izaak en Jakob. Ik, de Heer, zal dat land aan hen geven. Ga dat tegen de Israëlieten zeggen.’

De Israëlieten luisteren niet

⁹Mozes vertelde aan de Israëlieten wat God gezegd had. Maar ze luisterden niet. Ze waren moe van het harde werken en ze hadden geen hoop meer.

Meditatie

Stenen, zware stenen. Het volk Israel moet stenen maken in Egypte. Tot zware dwangarbeid zijn ze gedwongen. Het werk maakt hen moe. En de hardheid van hun bestaan moedeloos. Ze zijn slechts in staat tot wat ze moeten doen. Het idee dat ze ook iets anders zouden kunnen gaan doen dan ze al deden, maakt ze nog vermoediger. Stenen. Werk. Hoe het is. Daar zijn ze opgericht. En zo hard en onveranderlijk stenen zijn, zo vast zitten ze in hun manier van doen. Dwang arbeid. Naar Mozes willen of kunnen ze niet luisteren. Ze kunnen het woord van God niet horen, niet geloven, niet toe-eigenen. Het woord dat spreekt van bevrijding van een last en bevrijding tot een nieuw leven. Stenen, zware stenen. Daaruit bestaat hun bestaan. En aan die zwaarte lijken ze zelf niets te kunnen veranderen.

Stenen. Soms kunnen de dingen voelen als een steen op je maag. Als je het al niet zelf een keer hebt gevoeld, of voelt, dan heb je het misschien wel bij een ander gezien: de zware gang die een mens soms moet maken. Het sjouwen

van verdriet. Het verstouwen van tegenslag op tegenslag. Het omgaan met sterven. De klap van ontslag. Het zijn zware lasten. Stenen, hard en onveranderlijk, die je mee moet sjouwen.

Misschien kunnen we zoo ok het coronavirus zien, en alle maatregelen die genomen worden om het virus in te dammen. Zwaarte, stenen, struikelen, en onzekerheid – al dat is voelbaar aanwezig in de samenleving. Angst zelfs ook.

Stenen, zware stenen. Dwangarbeid. Bestaan in de verdrukking. En dan spreekt God 'Ik ben de Heer. Ik zal de last die de Egyptenaren jullie opleggen van je afnemen. Bevrijden. God spreekt: Ik zal jullie uit je slaven bestaan bevrijden. God, die de zwaarte weg wil nemen, die de toekomst open wil breken, die dat wat hindert om te kunnen leven wil verwijderen. Het is een verlangen naar leven, leven dat goed is. Zoals in den beginne. Leven dat menselijk is. Iemand heeft dat eens zo verwoord (Gerrit Kouwenaar):

Ik heb nooit naar iets anders getracht dan dit:
het zacht maken van stenen
het vuur maken uit water
het regen maken uit dorst

Zware stenen. Daarmee start het verhaal van bevrijding. Dit verhaal van uittocht uit slavernij is het oudste gegeven verhaal in joodse geloofstraditie - ouder dan het scheppingsverhaal. Dat scheppingsverhaal ontstaat pas later. Met uittocht begint alles. Met bevrijding van zware, zware stenen. Het verhaal van de uittocht wordt verteld om duidelijk te maken dat God, de God van Abraham en Iszaak en Jacob, zoals hij zichzelf ter sprake brengt, dat die God niet vasthoudt wat is. God baant nieuwe wege en gaat mee als 'Ik ben, die er zijn zal'.

In dit verhaal valt het woord bevrijding. God daalt af om mensen te bevrijden. Los te maken. En dat zal zo zijn in de verhalen die hierna komen. Daarnaast is het motief van de uittocht een grondgedachte in de geloofstraditie.

De uittocht wordt breeduit verteld, met alles wat haakt en neerslaat en moeilijk is – die hele weg. En dat is veel grootser neergezet, invoelbaarder, indrukwekkender, dan het moment van de intocht in nieuw land.

En telkens opnieuw, zeker ook in de Paastijd, wordt het verhaal van de uittocht verteld. Omdat het telkens opnieuw nodig is dat mensen het leren om weg te trekken uit angstland, uit onvrijheid, uit zwaarte, uit donkerheid.

Gedenken in de bijbel is niet: vrijblijvend terugdenken aan iets wat vroeger gebeurd is. Gedenken is: erop vertrouwen dat wat je gedenkt, in je eigen leven opnieuw werkelijkheid kan worden. Dat je zelf deelneemt aan de uittocht die je gedenkt. Gedenken is dan niet terugkeren naar het verleden, maar betrokken raken in een gebeuren dat van doen heeft met de vraag: hoe sta ik in het leven en wat doe ik met mijn bestaan en dat van anderen? En dan denkend aan de uittocht – steeds weer vragen: wat hindert mij, wat drukt mij neer, of een ander, en hoe kan ik daaruit wegtrekken? Wat laat ik achter. En wat heb ik nodig voor de tijd die komt?

Elie Wiesel schrijft: Zolang we ons herinneren is er een kans. Herinnering, dat is voor mij het vermogen dat in elk mens leeft om het verleden te bevrijden en aan een toekomst te binden. Herinneren, dat is pogen het verleden aan een toekomst te binden die openligt, die nieuw is, anders dan wat geweest is. Vergeten we, dan vergeten we onszelf.

Om met die zware stenen om te gaan stuurt God Mozes naar de mensen. Het zijn mensen die moedeloos zijn geworden. Te zware lasten. Te vaak gestoten aan het onmogelijke. God weet, dat het volk die stenen niet alleen kan dragen, of alleen kan loslaten. Mozes wordt gestuurd, een herder. Een mens die niet groots denkt van zichzelf. Maar een mens die zich wel laat roepen. Zoals ook het volk zich zal moeten laten roepen om uiteindelijk uit die slavernij te kunnen treden. Zelf moeten ze het wagen. Met Mozes. Met God. Met anderen. Om zich toe te vertrouwen aan een weg die getekend wordt door bevrijding en toekomst.

Ooit hoop ik met een groepje mensen uit de Lutherse Kerk een pelgrimage te maken naar Iona. Tijdens die week daar zullen we dan (net als tijdens de andere keren dat ik op Iona was met een groep) een wandeltocht over dat eiland maken. Als je dan aan komt in st. Columba's bay, dan word je gevraagd twee stenen te zoeken. Eén steen gooi je in de zee, betekend dat je iets achter je wilt laten, iets wat haakt, wat terneer drukt, wat belemmerd. En hoewel iedereen weet, dat je dat vaak niet in één gebaar kunt doen, kan de worp bevrijdend zijn. Er bij nadenken, dat je iets wilt afronden in gedachten, dat je niet wilt blijven steken in wrok naar een ander, of dat je iets van je verdriet niet meer zo wilt laten overheersen in je gewone denken en doen. De tweede steen neem je mee. Want hoe dan ook betekent elke bevrijding, dat je leven verder gaat. Dat er iets te doen valt. Dat je verantwoordelijkheid

blijft dragen voor de levensweg die voor je ligt, voor de mensen die met je meegaan, en voor de manier waarop je dan met elkaar verder trekt.

Mozes was tachtig jaar oud toen hij sprak, namens God. Volgens de traditie is Mozes honderdveertig jaar geworden, dat is drie maal veertig jaar. Zijn levenstijd beslaat daarmee drie generaties: die van het verleden, het heden en de toekomst. Op dit moment, als hij tachtig is, staat hij aan het begin van de derde levenstijd: de toekomst – een door God voorgoed begonnen nieuw begin.

Deze uittocht is verbonden met de weg die wij hier gaan, naar Pasen. Voor Pasen deelde Jezus brood en wijn met zijn discipelen – tijdens de Pesachmaaltijd. De maaltijd waarin de uittocht herdacht werd. En het zou daarna niet lang duren, of een steen, een zware steen leek toekomst en leven te belemmeren, te verhinderen. Maar ook die steen van het graf zou weggerold worden. Geen enkele steen belemmert God om telkens, telkens opnieuw met mensen op pad te gaan. Niet de stenen, niet de zwaarte, niet de angst tekenen het leven van mensen. Maar het licht. En de mogelijkheid, om ondank alles, open en vrij te staan in het licht, in de nieuwe morgen. In Gods naam.